

Slovenski dom

Štev. 151.

V Ljubljani, četrtek 7. julija 1938.

Leto III

Nad mestom Kobe neprestano lije, voda dere po sredi mesta — Bližnji hribi se pogrezajo in lomijo — 1000 mrtvih

Strahovite poplave pustošijo Japonsko

Kobe, 7. julija. o. Strahovite poplave, ki so jih povzročili neprestani nalivi, so pripravile velikemu japonskemu pristaniškemu mestu Kobe dneve največje groze in strahu. Že tri dni neprestano dežuje, da se vode iz hribov v obliki velikih rek prelivajo skozi osrčje mesta in okolice proti morju. Povsod se nudi slika groznega razdejavanja. Hiše so podrtе, voda nosi s seboj trupla utopljenec, a iz mesta bežijo dolge kolone ljudi, ki jim je poplava uničila vse. Po dosedaj znanih poročilih je utonilo 480 ljudi, prav toliko pa jih še pogrešajo. V naglici odpisane rešilne ekspedicije so proti navali vode skoro brez moči, le zbegnemu prebivalstvu postavljajo zasilne šotore in pripravljajo hrano. Silne množine

vode so odtrgale s hribov, ki obkrožajo od vzhodne strani mesto, silne množine kamenja in zemlje in ga naplavile v mesto. Ta plaz podira pred seboj vse, na kar naleti. Silna nevarnost pa grozi mestu zaradi razpoklin, ki so se pojavile na teh hribovih. Ljudje z grozo opazujejo, kako se hribi polagoma, a nevdolgo pogrezajo in pripravljajo mestu še večjo katastrofo. Boje se, da bi se celo celi hribi pogrezali v dolinico, kjer leži mesto, in uničili še tisto, kar je ostalo še neprizadetega po vodi. Katastrofa je ena največjih, kar jih Japonska, razen velikih potresov, pomin v zadnjih desetletjih.

Kobe, 7. julija. o. Število ponesrečencev in utopljenecv neprestano narašča. Dosedaj so

ugotovili smrt že več kot tisoč ljudi. Oblastem in reševalcem delajo silne preglavice skrbi za preskrbo prebivalstva s hrano in stanovanji. Vsa industrijska četrt mesta je že porušena. Dež pa neprestano lije ter je vsa okolica že obkrožena od vode. Če deževje ne bo ponehalo, grozi mestu popolna propast.

Vsa japonska javnost se odselej zanima zgolj za to veliko katastrofo ter nima časa, da bi se zanimala za dogodke na kitajskem bojišču. Zdi se, da se bodo japonske armade na Kitajskem zaradi te nesreče omejele pri svojem prodiranju.

Stroški za pomoč bodo požrli veliko denarja, ki ga v državnih blagajnah že tako primanjkuje.

Vesti 7. julija

Večji del republikanske mornarice so onesposobila nacionalistična letala ob priliki bombardiranja pristanišča Cartagena. Popravila ladij bodo trajala več mesecev.

Zatočišča pred zračnimi napadi bodo morali zgraditi v vseh starih in novih hišah na Norveškem. Tako se glasi odločba pravosodnega ministrstva.

Mednarodni jekleni kartel se je podaljšal za tri leta s pristavkom, da se vanj lahko vpišejo še vse tiste države, koder se proizvaja jeklo.

Besedilo angleškega načrta vojnih prostovoljcev iz Španije so včeraj poslali iz Londona obema španskima vladama v odobritev.

Predsednik Združenih držav Roosevelt bo svoj letni dopust prebil na jahti, s katero bo križaril po Tihem oceanu. V tem času Roosevelt ne bo obiskal nobene srednje- ali južnoameriške države.

Zlato iz zalog španske Narodne banke, ki je bilo spravljeno v kletih francoske narodne banke, bo po odločbi pariškega sodišča ostalo za enkrat še vedno shranjeno v Parizu. Če pripada zlato valencijski ali burgoški narodni banki, pa sodišče ni odločilo, češ da to ni pristojno.

Sirijska vlada, ki ima sedež v Damasku, bo najbrže še danes odstopila. Novo vlado bo najbrž sestavil vodja nacionalnega bloka in dosedanja predsednik vlade Martanej.

Bivši svetovno prvakinjo v tenisu Suzano Lenglen je do zadnjega počivališča spremljala velika množica ljudi. Polnoštevilo so se pogreba udeležili slavnj francoski teniški igralci, kakor Borotra, Burgnon, Petra, Destremo in drugi.

Zemске ostanke bivšega voditelja avstrijske socialne demokracije dr. Ota Bauerja so včeraj sežgali na pariškem pokopališču. Pri tem je bil navzoč tudi predsednik francoske socialistične stranke Leon Blum s svojimi prijatelji Dormoyem, Faourom, Zyromskim in drugimi socialističnimi prvaki.

Mussolini si je ogledal stavbne prostore med Rimom in Ostijo, kjer bodo postavili paviljone za mednarodno razstavo leta 1942. Po načrtih, ki so že odobreni, bodo znašali stroški za razstavo eno milijardo lir.

Nekega turista so obstrelili na francosko italijanski meji italijanski obmejni stražniki. O incidentu, ki ga preiskujejo francoske oblasti, pa poročata tako francosko kot italijansko časopisje v za čuda mirnem tonu.

Več kot 100.000 Sokolov in Sokolice je včeraj korakalo v sprevedu po praških ulicah. Z večernim dnem se je sokolski zlet v Pragi tudi zaključil.

Albanski kralj Zogu bo v kratkem prišel na Slovaško v družbi svoje žene in se nastanil v gradu Kovarči, ki ga je kupil svoji ženi za poročni dar. Kralj Zogu ima na programu za enkrat samo lov.

Spominsko svečanost v čast reformatorja Jana Husa so imeli včeraj v Pragi. Pri tej priliki so peli pobožne in boje pesmi iz tiste dobe.

Pod vojaško nadzorstvo so japonske oblasti postavile sovjetskega ubežnika, bivšega šefa GPU na Daljnem vzhodu Samojloviča. Obenem so japonske oblasti objavile nedvoumne dokaze, da je neresnična vest sovjetske vlade, da bi Samojlovič ne pobegnil.

Svetovno razstavo na Japonskem 1940 bodo zaradi stroškov kitajske vojne odložili. Iz istih razlogov bodo prihodnjo olimpijado organizirali v zmanjšanem obsegu.

1.300.000 ljudi je izgubila Kitajska v enem letu kitajsko-japonske vojne. Tako poročajo Japonci, ki postavljajo za svoje lastne izgube le število 56.629 mrtvih.

Večino političnih krivcev so izpustili iz zaporov v Antiohiji. Po sklenjenem sporazumu med Francijo in Turčijo.

Novoga moža so Nemci postavili proti boksarskemu prvaku Louisu. Je to prvak Evrope Adolf Neusel, ki se bo s črnem udaril 11. septembra v Berlinu.

Predsednik brazilske republike Vargar bo letos obiskal Portugalsko na povabilo predsednika republike Cremona.

1002 ton živega srebra so v prvih petih mesecih letos pridobili v Italiji. V istem času lani je znašala proizvodnja le 971 ton.

Angleško trgovsko ladjo »Shangtae« so oropali kitajski pomorski roparji, oboroženi s strojnimi puškami. Med plenjenjem so več potnikov tudi ranili.

Na tri leta ječe in pet let izgube častnih pravic je budimpeštansko sodišče obsodilo voditelja madžarskega fašizma majorja Salassza.

Predsednik fašistične bančne korporacije dr. Parisi je prišel v Nemčijo na obisk. Obiskal bo vsa industrijska središča v zapadni Nemčiji.

V stratosfero namerava poleteti znameniti poljski letalec Birdzinski. Pred nekaj dnevi se je vrnil iz Združenih držav, kjer je preučeval stratosferske razmere.

Za 5 odst. se bodo znižale mazde belgijskih rudarjev. Znižanje opravičujejo lastniki premogovnikov s kritičnim stanjem na premogovnem trgu.

Večje število Angležev, ki so bivali v Leninogradu, so izgnale sovjetske oblasti. Po izjavah teh pregnancev se v Rusiji nahaja še zelo malo tujcev.

V Varšavi je včeraj umrla ruska velika kneginja in hčerka zadnjega ruskega carja Nikolaja Tatjana, katero je pred pokoljem v Jekaterinburgu baje rešil neki vojak. Da je ta kneginja zares ostala živa, o tem si raziskovalci usode bivšega ruskega carja niso bili edini. Večina smo trdili, da so sovjeti dali pobiti vse člane carjeve rodbine in torej tudi veliko kneginjo Tatjano ter da smrti takrat ni nihče ušel.

v korist nekaj tisočev, temveč stotisočev delovnih ljudi.

Poljedelski delavci zato pričakujejo, da se bo kraljevska vlada oz. soc. politično ministrstvo pričelo pečati tudi z njihovim vprašanjem, da bo končno po 16 letih obstoja zakona izvedeno tudi njihovo zavarovanje in s tem izpolnjena njihova vroča želja.

Dr. Stojadinović spustil v pogon električno centralo na reki Treski:

Velika dela in obsežni načrti vlade dr. Stojadinovića

Skoplje, 7. julija. AA. Blagoslovitev velike hidrocentrale na Treski, ki je bila včeraj dopoldne v navzočnosti predsednika vlade dr. Stojadinovića, predstavlja krono vseh slovesnosti, ki se jih je udeležil predsednik vlade v zadnjih dneh v Južni Srbiji. Ljudstvo iz Skoplja in vse Južne Srbije je prihitelo te dni pozdraviti dr. Stojadinovića ter mu izkazati svojo zvestobo, vdanost in hvalečnost za njegova velika dela. To, kar se je danes videlo v dolini reke Treske, je v resnici simbol za vso državo Jugoslavijo, ki je danes v znaku velike prenovitve. Nepregledna pustinja v dolini reke Treske, ki je bila do danes človeški nogi skoro nedostopna, ker človek ni bil v njej varen življenja in imovine, je zdaj spremenjena v veličastno izvir.

Ob 10 dopoldne je prisel dr. Stojadinović v spremstvu bana vardarske banovine Marka Novakovića ter šefa kabineta in predsednika vlade dr. Jovana Markovića na svečano sejo trgovske zbornice. Takoj po prihodu dr. Stojadinovića je visokega gosta pozdravil predsednik zbornice Zerajić ter mu zaželel pristržno dobrodoščilo.

Zatem je spregovoril ministrski predsednik dr. Stojadinović, ki so ga navzočini vzhvali pozdravili. Dr. Stojadinović je nato odšel s svojim spremstvom v Muzej Južne Srbije, kjer si je ogledal vse njegove znamenitosti, nakar se je odpeljal z avtomobilom v zaseko reke Treske, ki je oddaljena kakih 18 km od mesta Skoplja. S predsednikom vlade so tja prispeli tudi ministri Dobrivoj Stošović, Svetozar Stanković, Bogoljub Kujundžić, Dimitrij Magarašević in dr. Miha Krek, zatem ban vardarske banovine, Marko Novaković s svojim pomočnikom Nešićem in načelniki oddelkov. Svečano blagoslovitev nove hidrocentrale na Treski je izvršil skopljanski metropolit Josif. Svečanosti posvetitve so prisostvovali še škof dr. Ivan Gnidovec, glavni rabin Nikola Lasko, predsednik ulema medzisa Hafis Sefir Osman ter veliko število senatorjev, narodnih poslancev, gospodarstvenikov in strankinih voditeljev.

O priliki blagoslovitve nove hidrocentrale na Treski je imel skopljanski metropolit Josif tudi krajišnji govor. Po govoru metropolita Josifa je predsednik vlade dr. Stojadinović spustil v pogon stroje, ki bodo od zdaj stalno dajali električno energijo Južni Srbiji. Zatem je predsednik vlade v spremstvu metropolita Josifa in drugih predstavnikov civilnih in vojaških oblasti odšel peš k samostanu sv. Andreja, kjer si je ogledal freske ter dela za zgraditev novih posopij. Kakor že v Gračanici, tako je zdaj dr. Stojadinović poklonil tudi temu samostanu veliko darilo. Zatem se je ministrski predsednik podal k reki Treski, k novo zgrajeni hidrocentrali sv. Andreja, kjer je bilo prirejeno tudi slavnostno kosilo za nad 600 povabljenih uglednih osebnosti, ki so bile v gosteh skopljanske občine. Za časa banketa je izrekel zdravico skopljanski župan Jovanović.

Po njegovem govoru so vsi navzoči znova navdušeno vzklicali predsedniku vlade in ostalim ministrom. Že je spregovoril tudi gradbeni minister Dobrivoj Stošović, ki je v imenu kr. vlade dejal:

Čast mi je v imenu kr. vlade pozdraviti svečano opravilo posvetitve hidrocentrale sv. Andreja in začetek njenega obratovanja. S tem dejanjem je bilo izvršeno eno najpomembnejših tehničnih del za napredek in blagostanje mesta Skoplja in vse Južne Srbije. Električna energija, ki jo bo proizvajala Treska v tem obratu, mora biti ne samo široka podlaga za nadaljnje komunalno gospodarsko delovanje mesta Skoplja, ampak tudi začetek elektrifikacije vardarske banovine, ki naj pomeni bogato vodno moč za izkoriščanje naravnih bogastev, za eksploatacijo rude, za izsuševanje prostranega zamočvirjenega ozemlja ter za saniranje in melioracijo krajev ter za vzpostavitev kulturnih tal v teh krajih. Preteklo leto je predsednik vlade dr. Stojadinović položil temeljni kamen za velik jez, ki naj bi vzdignil površino reke Treske ter omogočil večji padec vode na ogromne turbine električne centrale. Ta centrala je danes dovršena in je začela obratovati. Načrt zanje so naredili naši strokovnjaki, zgradila pa so jo naša podjetja z našimi delavci.

To, kar danes doživljamo ob bregovih Treske, lahko rečemo, simbolizirajo predstavlja vse ono, kar doživlja danes ves naš narod. Končuje se doba triletnega dela kr. vlade pod vodstvom dr. Stojadinovića, v kateri so postavljene široke osnove ne samo za naš gospodarski in nacionalni preporod, pač pa tudi za kulturno prosveto. Mi gremo v novo dobo konstruktivnega dela, da zgradimo še bolj trdno in še bolj varno podlago. Kaj je bilo na tem polju storjenega, morete videti. Iz tega pa se tudi

jasno vidi, kakšna je politika in cilj vlade dr. Stojadinovića. Kljub temu, da so vsa ta dela pomembna, vendar so le motna slika nasproti onim delom, pred katerimi stojimo in ki bodo opravljena v prihodnjih letih. Nameravamo zgraditi nove tovarne, začeti z novimi javnimi deli, graditi železniške proge in moderne ceste, urediti ter na novo zgraditi pristanišča, izsušiti močvirnato ozemlje, regulirati reke in hudournike, položiti mostove, ki naj ne služijo samo današnji, pač pa tudi bodočim generacijam za njihovo boljše, udobnejše, čim boljše in varnejše življenje. To nedeljo ste vi vsi, kakor tudi oni iz vzhodne Srbije ter tistih 20.000 ljudi s Kosovega, neposredno sodelovali pri delu za uresničenje programa in politike dr. Stojadinovića. Lahko rečemo, da je bila dr. Stojadinovićeve vlada to nedeljo razširjena in je tako rekoč dobila 100.000 novih ministrov. Mi smo mogli ugotoviti, da so vsi ti naši ministri z navdušenjem sodelovali pri tem programu. Morem vam zagotavljati, da je bil vsak teden preteklih treh let izpolnjen z intenzivnim delom za napredek našega naroda in naše države. S takšnim delom smo nadaljevali tudi v bodočnosti brez odhoda. Vlada dr. Stojadinovića upošteva in spoštuje samo ti dve volji, nihče pa se ne more ozirati na morebitne želje in voljo, ki bi jo izrazil kdo izven naših državnih meja. Imamo pred očmi naše lastne narodne interese ter se zato posvečujemo le delu za izpolnitev naše gospodarske, kulturne, socialne in obrambne bodočnosti.

Iz izjave, ki jo je predvčeršnjim podal v Skoplju na banketu banovinske konference JRZ predsednik vlade dr. Stojadinović, nisem mogel razbrati, kdaj bodo volitve. Dejal je, da imamo do teh volitev še celo leto dni časa. V vsakem primeru, pa naj bodo volitve kadarkoli, sem prepričan, da narod želi, da bi se mogel teh volitev udeležiti ter se pri njih izjaviti za ali proti politiki, kakršno je izvajal pretekla tri leta dr. Stojadinović. To ljudsko sodbo more vlada dr. Stojadinovića z vedrim čelom in s ponosom pričakovati.

Govor ministra Stošovića so navzoči pogosto prekinjali z dolgotrajnim in navdušenim vzklikanjem kr. vladi in dr. Stojadinoviću.

Bombe v Haifi

Jeruzalem, 7. jul. o. Včeraj je v trgovski četrti Haife eksplodirala bomba, ki je ubila 20 ljudi, okrog 30 pa težko ranila. Med mrtvimi se nahaja tudi inženir Tugia Dounje, svak predsednika mednarodne judovske mednarodne federacije Vaicmana. Po eksploziji je takoj prišlo do poulčnih spopadov med Arabci in Judi, da je bila policija prisiljena rabiti strelno orožje. Visoki komisar je nato nad mestom proglasil obsedno stanje.

Parkljevka v Nemčiji

Berlin, 7. jul. o. Zivinska bolezen parkljevka se v Nemčiji silno širi. Po službenih ugotovitvah je število okuženih goved le 103.630, med tem ko je bilo 15. junija okuženih le 69.577 goved.

Nove telefonske zveze

Belgrad, 6. julija. AA. Z odlokom ministra za pošte, telegraf in telefon se začne 10. julija redni telefonski promet med sledečimi kraji: Bohinjska Bistrica—Torin v smeri Ljubljana—Trst, Jesenice na Gorenjskem do Opaticje skozi Sušak ali Trst, Ptuj—Opaticja skozi Ljubljano—Trst, Rečica—Stara Reka v smeri Ljubljana—Trst, Stara Benetke v smeri Ljubljana—Trst, Sibenik—Vincenza v smeri Zemunja—Zadar, Belgrad—Bisto Arsicio skozi Ljubljano—Trst, Virovitica—Bologna skozi Ljubljano—Trst, Crkvenica—Rim skozi Sušak—Reka, Zagreb Taormina skozi Ljubljano—Trst, Zagreb—Abano skozi Ljubljano—Trst.

Belgrad, 6. julija. AA. Z odlokom ministra za pošte in telegraf in telefon, se je vpeljal redni telefonski promet med Jugoslavijo in grškim mestom Stilis. Pristojbina za običajni razgovor treh minut znaša 4.80 zl. fr. z mesti v prvi jugoslovanski zoni (vardarska banovina) 6.60 zl. fr. za mesta in kraje v drugi jugoslovanski zoni (moravska, zetska, drinska in dunavska banovina ter področja mesta Belgrada) in 7.50 zl. fr. za kraje v tretji jugoslovanski zoni (savska, vrbaska, pri-morska in dravska banovina).

Kam bodo odpravili španske prostovoljce

London, 6. julija. o. Načrt o umiku tujih prostovoljcev iz Španije, ki je bil včeraj sprejet, predvideva kot zatočišče teh prostovoljcev mesta London, Hamburg, Marseille in Genovo. Po tem načrtu bodo poslani prostovoljci, ki so nemški državljani, vsi brez razlike v Hamburg, vsi italijanski prostovoljci v Genovo, angleški pa v London. Glede ostalih prostovoljcev načrt predvideva tale razpored:

Prostovoljci, ki so se borili za republikansko Španijo ter so državljani južneevropskih držav, bodo poslani v Marseille, državljani severnih evropskih pa v London. Prostovoljci, ki so se borili za nacionalno Španijo in so državljani severnih evropskih držav, bodo poslani v Hamburg, oni iz južnih evropskih držav pa v Genovo. Prevladuje prepričanje, da se oblasti onih držav, katerih državljani bodo morali oditi iz Španije, v večini primerov ne bodo upirale tej vrnitvi svojih ljudi v domovino. O usodi prostovoljcev, ki jih njihove države ne bodo hotele sprejeti, se bo razpravljalo naknadno v omenjenih glavnih pristaniščih, čim se bodo prostovoljci v njih zbrali.

Težav še ni konca

London, 6. julija. o. Jutranji angleški časopisi pozdravljajo sporazum, ki se je včeraj dosegel v vprašanju umika prostovoljcev iz Španije, in podarjajo, da pomeni to velik uspeh angleške vlade. »Times« pišejo med drugim, da je odbor za neumeševanje včeraj dosegel svoj največji uspeh v teku dveh let svojega dela. Tu ni govora o kakem teoretičnem vprašanju. Da gre tu za praktične odločbe, se vidi tudi po tem, da so predstavniki štirih velikih sil že včeraj izročili tajniku odbora za neumeševanje potrebne črke za izdatke komisij. »Daily Telegraph« pričuje, da bosta vladi v Burgozu in Valenciji pravočasno odgovorili na predloge odbora za neumeševanje, ker gre tu za politične, kakor tudi za strateške zadeve. Če se bo sporazum postopoma uveljavljal, se bo s tem pospešil zaključek državljanske vojne v Španiji. »Daily Express« misli, da bodo posamezne točke angleškega načrta o umiku prostovoljcev izzvale nove napade s strani londonske parlamentarne opozicije, zlasti zaradi tega, ker predvideva angleški načrt, naj se nekaj tisočev prostovoljcev iz Španije prepelje najprej v Anglijo in šele kasneje vrnejo v svojo domovino.

Zavarovanje poljedelskih delavcev

Ljubljana, 7. julija.

S 1. IX. 1937 je bilo uvedeno zavarovanje za starost ter onemoglost, tako da se sedaj izvaja zavarovanje za vse tri primere, ki jih predvideva zakon o zavarovanju delavcev. Ta zakon je začasno izvel iz zavarovanja močno stroko, to je poljedelske delavce. Po pooblastilu istega zakona pa more minister s posebno uredbo predpisati tudi zavarovanje zanje. Ta uredba bi morala biti izdana že do 1. julija 1923, vendar je še vedno nimamo. Tako so ostale nezavarovane množice poljedelskih delavcev z izjemo poljedelskih delavcev, zaposlenih pri poljedelskih strojih, ki pa so zavarovani samo zoper neizgode ter okrog 4000 oseb iz vse države, ki so zavarovane za vse tri primere (vrtarski pomočniki itd.).

Ker poljedelski delavci ne uživajo dobrot zakona, vladajo med njimi razumljivo slabše higienske razmere kot pri ostalih delavcih. Njihovi prejemki pa niso zadostni za nakup zdravil in za izdatno zdravniško pomoč. Zato je utemeljena zahteva strokovnih organizacij, da se izvede tudi zanje zavarovanje. Še bolj kot bolniško zavarovanje pa je potrebno poljedelskim delavcem starostno zavarovanje. Usoda hlapca Jerneja se v zadnjih desetletjih ni prav nič zboljšala. Preje bi mogli reči, da se je poslabšala. Poljedelski delavec, ki je garal vse svoje življenje, ostaja na starost brez sredstev. Njegova življenjska jesen je najtrpejša.

Število poljedelskih delavcev ni ravno tako nize, kot bi kdo mislil. Po statistiki prebivalstva naše države iz leta 1931 je bilo tedaj moških delavcev 502.971, ženskih pa 171.386, skupno torej 474.337. V teh številkah seveda niso všeti družinski člani, temveč samo osebe, ki se pretežno preživljajo z najemnim delom v poljedelskih panogah. In od te skoraj polmilijonske množice so zavarovani pri OUZD-ih samo skromni štirje tisoči. Iz teh skromnih podatkov je razvidno, kako važna je zadeva zavarovanja poljedelskih delavcev, da to ni le

Šole počivajo

V mestu se je naselilo poletno razpoloženje

Ljubljana, 6. julija.

Teden dni je že, kar so se izpraznile naše šole in je učeca se mladina odšla na vpe kraje. Učni zavodi od najnižjih osnovnih šol pa do srednje šole in vseučilišča nudijo podoben pokoj in tišino. Prej tako živahnega vrvenja po ulicah in zaskrbljenih obrazov, ki so malo pred osmo uro hiteli v šole, v strahu pred dvorajskimi, ni opaziti več. Dvorišča šolskih poslopj so prazna, hodniki ne odmevajo več od dijaških razgovorov, učilnice so prazne, in šolske klopi, ki bi vedele pripovedovati marsikatero mikavno zgodbo o pisanju šolskih nalog, so pogreznjene v dvomesečni molki tišini in samoti, ki jo je zmotil samo šolski sluga in snajžlika, ki sta prišla pospravljat dediščino po klopih: pozabljene šolske knjige, šolske zvezke in tu pa tam morda kak dijaški dnevnik.

Mature in oficijelne proslave Vidovega dne so za dijak. Abiturienti, ki so pokukali s svojimi glavicami komaj že v življenje, so še vsi nekoliko pod psihološko srednje šole in učne snovi, ki se je skušajo otresti. Pred njimi je življenje, življenje, ki ga trenutno še morda ne občutijo v kruti borbi za samostojnost človeškega obraza in v kruti borbi za obstanek.

Po srednjih šolah so zaključki šolskega leta po navadi vsako leto enaki, maturiranje ponavadi zaključijo svoje srednje šolanje s poslovinim večerom, tako zvano valet, na katero povabijo profesorje in direktorja. Tedaj se izrečejo slovesne poslovine besede, besede zahvale za trud in podobno ter še kakšni očetovalski nauki ravnanja za daljnjo pot v življenje.

Poročilo o šolskih uspehih, tako zvana »izvestja«, ki so vsa vsako leto po istem obrazcu narejena, leže na mizah, učenci, starši in oblasti so jih prečitali. Oblasti so iz njih naredile zaključke o učnem nivoju zavoda, starši so v njih videli nekaj letopisa učenja in šolskega dela, dijaki pa so v njih za vselej ovekovečeni s svojim imenom po tem, ali so odlični, prav dobri, dobri ali zadostni. Skrbri povzročajo pripombe, kakor: popravljajo, ali niso izdelali. V tem primeru čaka popravilno delo v počitnicah, v avgustu imajo izpite, padli pa so se vdali v usodo in priznavajo počasno svojo »krivdo«.

Poletje je čas kopanja in odpočitka. Po ulicah že hodijo mladi obrazi dijakov, ki se jim pozna, da so vneti turisti, kopali ali kaj podobnega, obrazi so jim ogoreli, čokoladna barva njihovih lic priča o njihovem delu zdravju.

Omenimo pa naj tu še prav slovesen zaključek šolskega leta na Trgu, nadaljevalni strokovni šoli v Ljubljani, ki je bil 24. junija v veliki dvorani Trgovskega doma. Zbral se je ves učiteljski zbor s ravnateljem šole g. Radom Grumom na čelu, ki je pozdravil predstavnike Zdrženja trgovcev. Zahvalil se je vsem čimteljem trgovskega stanu, ki vestno in skrbno gledajo na vzgojo trgovskega naraščanja ter nudijo šoli vse, kar potrebuje za svoj napredek in vzgojo. Načelnik šolskega odbora g. Anton Verbič je v svojem govoru pozival mladino k delu, k spoznavanju življenja in k samostojnosti v bodočem trgovskem in pravnem udejstvanju. Nato so bili učenci in učence obdarovani namesto s knjigami s hranilnimi knjižicami. Veliki prijatelj trgovskega naraščanja g. Avgust Volk je daroval znesek 500 din v obliki hranilne knjižice za najprijadnejšega absolventa šole, dalje pa so darovali: Mestna hranilnica 8 knjižic po 50 din, Ljudska posojilnica 5 knjižic po 50 din, Ljubljanska kred. banka 2 knjižici po 200 din in katehet stolni kanonik g. dr. Zupan eno hranilno knjižico. G. načelnik je nato svečeval obdarovancem, naj pridno določajo svoje prihranke v te hranilne knjižice.

Sledilo je nato poročilo, ki navaja:

Poročilo

V začetku šolskega leta se je vpisalo 123 učencev in 113 učenk, skupaj 236.

Koncem leta je ostalo še 115 učencev in 110 učenk, skupaj 225.

Od teh je bilo odlično ocenjenih: 2 učenca in 8 učenk, prav dobro 14 učencev in 35 učenk, dobro 43 učencev in 38 učenk, zadostno 11 učencev in 4 učenske, nesposobnih je bilo 7 učencev in 1 učenka, neizpravljenih 6 učencev in 2 učenci, popravne izpite ima 32 učencev in 22 učenk.

Učni uspeh je bil letos v splošnem boljši nego lansko leto.

Šolski obisk je bil povprečno slabši kakor lansko leto in je znašal 91%, to je za 4% manj od lanskega leta.

Po predhodni predizobrazbi je bilo s 4 gimnazijami oziroma meščanskimi razredi na šoli 33% učenec(k), s 3 razredi 30%, ostalih 37% pa je bilo z manjšo predizobrazbo.

Po trgovskih strokah je bilo največ učenec(k) specializirane stroke (trgovine v živili) in sicer 41% oblačilne stroke (manufaktura, konfekcija, moda, čevlji in klobuki) 30%, ostalih 29% pa je bilo porazdeljenih v razne druge panoge trgovstva.

Od zaključnih izpitov naj omenimo zaključne izpite na državni trgovski akademiji v Ljubljani, ki so

bili od 3. do 23. junija 1938 pod predsedstvom ministrskega odposlanca Davida Noseniča, načelnika ministrstva trgovine in industrije v pok. izpite za Drž. dvorazredni trgovski šoli, ki so bili od 7. do 24. junija, pod predsedstvom prof. Ekonomsko-komercialne visoke šole v Belgradu, dr. Milivarom Lutovcem in zaključne izpite na Abiturientskem tečaju Zbornice za TOI od 11. do 27. junija na drž. trg. akademiji v Ljubljani pod predsedstvom ministrskega odposlanca Mihaela Presla, ban. inspektorja.

O izpiti na srednjih šolah so v večini časniki že poročali. Potekli so pri nas vsi brez incidentov, kar

Izjava finančnega ministra dr. Dušana Letice

O izenačenju cen motornih pogonskih sredstev

Belgrad, 6. julija. AA. Finančni minister dr. Dušan Letica je dal glede izenačenja cen motornih pogonskih sredstev tole izjavo:

V izjavi, ki sem jo podal 7. oktobra 1937, sem naglasil, da spada vprašanje motorizacije v vrsto najaktualnejših odprtih vprašanj v naši državi. Visoke izvozne carine na avtomobile in gorljive tekočine, kakor tudi visoka trošarina na bencin (državna, banovinska in občinska), so ovirale razvoj motorizacije v naši državi ter preprečevale, da bi tujski promet v naši državi dobil ono mesto, kakršnega zasluži. V svesti si važnosti tega vprašanja, ga je začela kr. vlada tudi reševati. Kot prvi ukrep je prišla uredba, a katero je bila znižana uvozna carina na avtomobile in njihove rezervne dele, na bencin, plinsko olje ter olje za mažo. Zatem so prišle uredbe, s katerimi je bil 12% ukinjen luksuzni davek na avtomobile in je bila tudi znatno znižana državna trošarina na mešanico bencina z alkoholom. Znižana je bila tudi maksimalna banovinska in občinska trošarina na mešanico bencina ter nazadnje uvedena obvezna mešanica z alkoholom kot obvezno motorno pogonsko sredstvo, da bi prihranili devize, dvignili potrošnje domačega pogonskega sredstva, spirita.

Ali kr. vlada se ni zadržala samo pri teh ukrepih. Smatrala je za potrebno, da uredi tudi cene motornih pogonskih sredstev v državi. To vprašanje je tudi rešila. Cene bencina v naši državi so zelo različne. Posebno so nesorazmerno visoke v krajih, kjer ni železniškega prometa. Po vsestranski proučitvi je kr. vlada sprejela moj predlog, da se carina na evropsko nafto, ki jo uvažajo podjetja, katera zakonito delajo v naši državi in ki so pristala na izenačenje cen mešanice bencina z alkoholom, zniža od 8 na 1.5 din v zlatu in eicer za 100 kg. Na ta način podjetja ne morejo razlike v carini izkoristiti zase, pač pa se mora ta razlika staviti v službo splošnemu gospodarstvu. Cene surove nafte so se večkrat menjavale, vendar dozdaj to menjavanje ni bilo vezano na kako

priča o naši veliki kulturnosti, čemur bi se morda kdo čudil, da to sploh pripominjamo. Ni pa to tako povod: neki mlad suplent, ki služi nekje na jugu, mi je potožil te dni o primeru, ki ga je doživel na neki gimnaziji. Neko petošolko bi moral »vrediti«. Ko pa se je sprejel nekoga dne po mestni ulici, ga ta petošolka ustavi; stavim, da se me ne boš upal upal, in mu je pomenljivo nakazala svojo misel.

Suplent je res ni vrzel, nemalo pa se je začudil, ko so ob zaključku šolskega leta vsi profesorji izginili, šolsko poslopje pa je bilo zaščiteno.

Pri nas šole počivajo in v tem počivanju je res nemalo melanholije. Profesorji geografije, kemije, fizike, matematike, priljubljene mineralogije in zoologije so odšli v provinco, morda celo na morje, na Rab, Krk, ali pa kar v romantični Bohinj. To je pač tudi čas skavtov in taborjenja, čas stega, tomahavka, ko kraljuje divjina, Sinji orel, Črni mustang, Dolga roka.

proti uslugi za gospodarstvo in promet. Zdej je to doseženo s skupno žrtvijo države in obstoječih rafinerij je rešeno tudi to vprašanje. Po doseženem sporazumu se morajo cene mešanice bencina z alkoholom pri vseh sedežih banskih uprav in trgovskih zbornic izenačiti. Zatem je bilo doseženo, da morejo biti cene v drugih mestih večje samo za iznos povečanih stroškov v teh mestih. V sporazumu je predvidenih še nekaj mest (Bitolj, Kosovska Mitrovica, Kraljevo, Peč, Goeptič), ki se v tem oziru izenačujejo z banovinskimi središči. Določene cene bodo javno označene na vseh črpalkah in prodajalnicah bencinske mešanice.

Za izvedbo teh ukrepov ter za uravnavo cen in kontroliranje pravičnega poslovanja bo ustanovljen poseben odbor, v katerem bodo predstavniki zainteresiranih ministrstev, zastopniki avtomobilskih klubov kr. Jugoslavije in predstavniki domačih rafinerij.

Dozdaj se je prodajna cena bencina gibala različno ter je dosegla po nekaterih krajih skoro dvakratno višino tiste cene, kakršna je v Belgradu. S tem odlokom kr. vlade pa bo doseženo znatno zmanjšanje prodajne cene v vseh državni ter vseh središtnih mest, kar je težko najti kje drugod na svetu. S tem sklepom ministrskega sveta je predvidena tudi možnost, da se ta režim ukine vsak čas brez vsake škode za tiste, ki so pri tej stvari zainteresirani, če ta odlok ne bo prinesel pričakovanih koristi za naše gospodarstvo, ali pa se bo izkazal za škodljiv za državni blaginjo. Na ta način je dana možnost za nov razvoj našega avtomobilizma, ki je tako važen za narodno gospodarstvo in narodno obrambo in ki je tudi tako pomemben za naš tujski promet, doma pa posebno za promet v onih krajih, kjer ni železnice.

Izenačenje cen v državi se mora izvesti 14 dni zatem, ko bodo dane prve ugodnosti za uvoz surove nafte. S tem svojim delom je vlada ponovno dala dokaz, kako ji je pri srcu napredek vseh krajev naše države.

Sodba o tatinskih podvigih dveh sester

Malega senata rekord - Kupovanje prič

Ljubljana, 7. julija.

Mali kazenski senat je včeraj dosegel rekord v pogledu razpravljanja. Kakor smo že včeraj poročali pod naslovom »V uri nočnih duhov«, ste prišli na zatožni klop dve, obe v svetlozeleni krila oblečeni sestre Pepca in Tončka ter njiju polbrat Karol. Razprava je trajala brez večjega odmoru od 8.30 tja do 19. zvečer. Pokazala je, kako so postali nekateri ljudje moralno pokvarjeni, da polagajo nobene važnosti na svetlost prisega in da skušajo priče podkupovati.

Zaslišanje vseh treh obtožencev je trajalo od 9 dopoldne tja do 1 popoldne. Prvi Karol Uršič je sodnikom v vseh podrobnostih opisal, kako je izvršil dva vlomna pri Prodniku in Prelesniku po navodilih obeh sester in s pomočjo Tončke.

Pepca in Tončka zanikata krivdo

Tončka Berlečeva je bila nato zaslišana kot druga. Obtožena je bila, da je sodelovala in pomagala pri obeh vlomih. Značilno je, da ste sestre Uršiče prav malenkostno nagradili, prvič ste mu dali od plena samo 60 din, drugič pa okoli 600 din. Predsednik Tončki: »Ste krivi?« Tončka resolutno: »Prav nič. Niti najmanj!« Z vsa žensko zgovornostjo in prav rafinirano spretnostjo je skušala navajati razne okolnosti in alibi dokaze, da ona sploh ni bila udeležena pri obeh tatinskih podvigih. Čudno je bilo, da je prav v času izvršenih

tatvin imela Tončka veliko denarja. Predsednik: »Kje ste dobili toliko denarja?« — »Dobila sem ga od tete Helene. Dala je nama 5000 din.« Zaslišanje je bilo meeloma prav dramatično. Zanimivo je, da je Tončka prav dolgo zakrivala bivališče Karola Uršiča, ki so ga iskali s tiralcem. Celo njegovi materi ni povedala njegovega bivališča. Tončka patetično: »Čisto po krivici sve bili s sestro zaprti!« — Predsednik: »Zakaj ste zamočevali Uršičeve bivališče?« — Tončka se je hitro odrezala: »Zato, ker sem bila neumna in predobra.«

Se bolj zgovorna in prebrisana je bila pri zaslišanju Pepca, ki je obtožena tudi zločina krive prisega. Predsednik: »Uršič vas dolži, da ste ga nagovarjali za tatvino pri Prodniku!« — Gospod predsednik! Nikdar, nikdar ne! — »Dolži vas dalje, da ste sodelovali pri Prelesnikovem vlomu!« — »Gospod predsednik! Nikdar!« — Predsednik: »Kako to, da vas Uršič dolži tako po krivici?« — »Gospod predsednik! Samo zato, ker sva se kregala zaradi nek punce.«

Glede zadeve s trgovcem Prodnikom je bila razprava tajna.

Nagovarjanje prič

Priča Prelesnik iz Stabovice, ki je imel doma občinsko ročno blaginjo, je med drugim povedal, koliko mu je bilo odnešeno. Po vlovu je Pepca govorila: »Niker ne naganjajte! Vse bomo porav-

nali.« Uršičeva mati je podpisala izjavo, da poravnava škodo.

Uršičeva mati Marija Pascolo: »Dolgo nisem sploh vedela, kje je Karol. Pepca in Tončka ste mi govorili: »Če ne veste zanj, gotovo Karol ni več živ. Prišla je k meni Tončka vsa blede, rekoč: »Korelna iščejo orožniki.«

Zaslišanje je bilo še več drugih prič o raznih okolnostih. Obtoženi, v prvi vrsti Pepca, ste predlagali kot razbremenilno pričjo Valentina Rovsaka, ki pa ju je pustil na cedilu. Ta je obširno pripovedoval, kako ga je skušala Pepca nagovoriti, da bi pri sodišču pričal v njeno korist. Najela je celo posredovalca. Priči je dejala: »Bom plačala za pričevanje enega jurja!« Pepca je protestirala in trdila, da priča laže.

Vsi trije obsojeni

Po enournem posvetovanju malega senata je predsednik g. Rajko Lederhas objavil sodbo. Bili so obsojeni:

Karol Uršič zaradi zločina odnosno prestopka vlomne tatvine pri Prodniku in Prelesniku na 8 mesecev strogega zapora in v izgubo častnih državljskih pravic za 2 leti.

Pepca Berlečeva zaradi zločina nagovarjanja in sodelovanja pri obeh vlomih na 10 mesecev strogega zapora in v izgubo častnih državljskih pravic za 3 leta. V smislu § 280 k. p. pa je bila zaradi pomanjkanja dokazov oproščena od obtožbe zločina krive prisega.

Tončka Berlečeva pa zaradi vlomna pri Prodniku na 5 mesecev strogega zapora in v izgubo častnih pravic za 2 leti. Oproščena je bila zaradi vlomna pri Prelesniku.

Karol Uršič in Pepca Berlečeva morata solidarno povrniti Prelesniku škodo v znesku 7.750 dinarjev. Uršič je kazen sprejel. Sestri se niste izjavili. Razprava je bila ob 19 končana.

Kongres železniških in ladijskih kurjačev

Maribor, 6. julija.

Maribor ima v svoji sredi kot goste kurjače drž. železnice in ladij iz vse države, ki so se zbrali kot delegati svojih pokrajinskih organizacij k letnemu običnemu zboru svoje osrednje organizacije. Skupščina, ki se je pričela danes ter bo trajala tri dni, se vrši v Grmekovi dvorani v Studencih — v bližini železniških delavnic in kurilnic. Udeležuje se je okrog 120 delegatov iz vseh delov države. Poleg delegatov pa je na skupščini tudi večje število članov, predvsem seveda Mariborčanov; mnogi delegati so prispeli tudi s svojimi družinami. Je to 14. skupščina Zdrženja železniških in ladijskih kurjačev kr. Jugoslavije, vrši se pa sedaj prvič v Mariboru, ki je udeležence iz drugih pokrajin svojim naravnim krasotami zelo navdušil.

Pričetek skupščine je bil danes precej buren. Vršile so se volitve predsedstva kongresa, pri katerih se je pojavilo več kandidatnih list ter so se delegati šele po več ur trajajočem prepiranju zedinili, da so izvolili za predsednika kongresa Ivana Matana iz Zagreba, za tajnika pa Stojana Goloba. Predsednik je nato pozdravil zastopnika železniškega ministrstva in direktorje v Ljubljani, načelnika strojnega oddelka inž. Franca Finca iz Ljubljane, šefa mariborske kurilnice inž. Ivana Zagorčaka, predstavnik politične oblasti, pristava okrajnega glavarstva dr. Brunška ter sivolasega ustanovitelja organizacije, Ivana Čeha iz Ljubljane.

Dopolodne sta podala svoja poročila predsednik Zdrženja Miloš Česič in tajnik Svetislav Juratič. Popoldansko nadaljevanje je bilo izpolnjeno s poročili ostalih funkcionarjev. Na dnevnem redu je poleg poročil več važnih stanovskih zadev, o katerih se bodo razvijale obširne debate.

Novi člani Pintaričeve tolpe pod ključem

Maribor, 6. julija.

Razbojnika Melhiorja Pintariča so danes orožniki izročili sodišču. Pintarič se je nerad poslovil od orožnikov, pri katerih je bil skoraj teden dni gost. Imel je primerno hrano, dovolj cigaret, orožniki so z njim lepo ravnali, pa tudi dolg čas mu ni bilo, saj so ga zasliševali od jutra do večera, in ker je bil zgovoren ter je veliko v kratkem času doživel, je imel dovolj snovi za pripovedovanje. Kar prebledel je danes, ko so mu sporočili, da ga bodo odgnali na sodišče.

Osem novih aretacij

Zadnji aretiranci spadajo v krog Pintaričevega pajdaša Kodra, nedvomno pa je imel tudi Pintarič z njimi zveze. Dober lov so napravili orožniki predvsem s tremi brati Maglica iz Skok na Dravskem polju. So to 18 letni mesarski vajenec Rudolf, 25 letni delavec Jožef in 20 letni delavec Martin Maglica. Dočim sta brata Jožef in Martin Maglica samo nekoliko zapletena v Kodrove podvige, je najmlajši, 18 letni Rudolf, prvi kriminalni tip, ki ima na vesti že več vlovov ter je bil intimen prijatelj razbojnika Kodra. Rudolf Maglica je vlovil v mesnico svojega mojstra Peseka, kateremu je odnesel za 1000 din prekajene svinjine, dalje je vdril v stanovanje prevzikaarja Andreja Bizjaka v Skokah ter mu odnesel 1900 din gotovine in hranilno knjižico za 50.000 din. Ker pa je videl, da knjižice ne bo mogel vnovčiti, jo je prihodnjo noč na skrivaj vrnil. Posestniku Ivanu Vajsu pa je odnesel 450 din gotovine.

Maglica izdal posestnika Ačka razbojnikom

Mladi Rudolf Maglica je tudi izdal Kodru in Pintariču posestnika Ačka. Mesarski mojster Pesek je kupil od Ačka na Kalšah par volov ter mu je zanje izplačal 7000 din. Peskov vajenec Maglica je za to vedel, pa je obvestil Jožefa Kodra, ki je pozval nato Pintariča ter sta oba razbojnika nato napadla Ačka in ga ustrelili. Poleg bratov Maglica je bila aretirana tudi njihova sestra Marija, poročena Adam. Kljub temu, da ima moža in štiri otroke, je imela razmerje z Jožefom Kodrom, ki jo je nagovoril, da je celo vložila tožbo za ločitev zakona ter se je nameravala s Kodrom poročiti.

Celo sorodstvo je živeło od plena

Kodrovo sorodstvo je prav veselo živeło na račun dote, ki jo je posestnik Greif pripravil za svojo hčerko, ter na račun drugih tatvin, ki jih je Jožef Kodro izvršil. Kodrov brat Edvin, ki ga ima zaprtega, je dobil od Jožefa več tisoč dinarjev. Tudi svojemu svaku Kacu je dal Jožef Kodro 1800 dinarjev, da kupi čevlje zanj, za njegovo ljubico Marijo Adam, za njeno sestro — poročeno Godec, ter za ženo njegovega brata Edvina, ostanek pa lahko obrnži za sebe. Orožniki so nadalje aretirali še tovarniška delavca Ivana in Antona Godec, 19 letnega delavca Antona Kirbiša ter Pintaričevega ljubico Nežo Majšler.

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Rosenbergova se je razšopirila v stanovanju s sestro, materjo, petletno hčerko in s možem, ki je študiral za inženirja na vojni akademiji. Čeprav je njihovo stanovanje že imelo opravo, so dobili še dodatno pohištvo: stole, mizo, eno posteljo in namizje. Taka darila so bila med delavci nepoznana. Zato je bilo veliko mrmranje zoper ta dražeti in izjavljajoči dogodek, toda kaj so mogli delavci proti temu!

Tovarniško Rosenbergovo je ves svet priručno in odkrito sovražil. V tovarni je niso mogli zaradi njene strupenosti in zaničevanja, katero je kazala v občevanju z drugimi ljudmi. Spadala je v boljši razred...

Kot članica tega boljšega, najvišjega družabnega razreda je dobivala na mesec po pet sto rubljev, razen tega seveda pa še nagrade. Za gospodinjstvo ji je skrbela posebna streljica, katero so ji dodelili. Svoje potreščine je kupovala v »Magazinu«, zalogi, ki je bila namenjena najvišjim oblastnikom v Moskvi. Tam je lahko dobivala stvari in hrano, kakršne delavci niso nikdar dobili pred oči.

Ko sem se nekega dne vračal iz tovarne proti domu, sem korčabil ob strani te časti vredne osebnosti. Siromašna ženska naju je ustavila za miloščino. Ko sem segel v žep, da bi ji kaj dal, me je Rosenbergova surovo ustavila:

»Ne delaj tega, tovarišč Smith! Ti ljudje so lenuhi, ki ne marajo delati. Če jim daješ podporo, jih opogumljaš!«

Nekaj dni pozneje sva spet šla skupaj. Ko sva se približala stanovanju, sva videla moškega in žensko, ki sta brskala po smeteh. Prepoznala sva Adama in Pečenikovno, ki sta oba delala v tovarni.

Obrnil sem se k Rosenbergovi in ji dejal:

»No, kje so pa zdaj tvoji nauki o ljudeh, ki ne marajo delati?«

Klavdija in Viktorija

Klavdija in Viktorija sta bili dve fletni dekleti z dežele. Bili sta plavih las, nagli, veseli. Delali sta v tehničnem oddelku naše tovarne. Imeli sta devetnajst in ena in dvajset let in sta bili pri Komsomolu, zvezi komunistične mladine.

Dognal sem, da dekleti nista dobivali po 75 rubljev kakor druge ženske v tovarni, marveč po 150 rubljev. Ni jima bilo treba živeti v kasarni in plačevati naprej, kakor je bilo to splošno v navadi. Stanovali sta zasebno v hiši na Matroskaji Tišini. Plačevali sta stanovanje, kadar se jima je zdelo. Bili sta vedno lepo oblečeni,

imeli sta pordečene ustnice, obraz naličen, bili sta odišavljeni, tako da sta bili v čudnem nasprotju s kričečo revščino, ki so jo kazale njune tovarišice v tovarni. Jaz si tega pojva nism znal razlagati.

Klavdija in Viktorija sta vedno prihajali v hišo, kjer sva stanovala midva.

Na drugi strani hodnika, skoraj nasproti najini sobi, sta stanovala dva amerikanaka mehanika, eden strugar, star pet in petdeset let, drugi popravljalac orodja, star dva in trideset let.

Ker je bila za tri sobe na razpolago samo ena kuhinja, sva midva delila svojo z Amerikancema, katerima sta pripravljali jed Klavdija in Viktorija. Jemali sta kar lepo in brez besede najini živeži in posodje, potem sta pa puščali kuhinjo tako umazano, da ni mogoče popisati.

Po razbrzdani prebiti noči sva z ženo pogosto našla tla v kuhinji in po hodniku vsa pokrita z izpljuvki obeh mladih komunistk. Včasih je katera izmed njiju, včasih pa sta kar obe obležali v svojem kozlanju v sami spodnji obleki vse do trenutka, ko sta Amerikanka prišla ponju. Vlekla sta ju kar po tleh kakor vrčce.

Ponoči je bilo zaradi vrišča, ki je prihajal iz njihove sobe, nemogoče spati. Peli so, pili, plesali. Moje potrpljenje je šlo h koncu. Zahteval sem, naj s tem nehajo, če ne se bom pritožil oblastem.

Dekleti sta se mi režali in mi govorili:

»Saj smo v svobodni državi. Ne moreš naju dati zapreti!«

A vseseno sem se pritožil upravnemu odboru naše hiše in dobil zagotovilo, da bodo začeli nekako pre-

Od tu in tam

Voditelji belgrajskega dela združene opozicije so se predvčeršnjim zbrali na stanovanju Miše Trifunovića in se porazgovorili o akciji, ki jo bo opozicija spet začela med narodom. Uvod v novo delo bo sestanek vseh predsednikov posameznih opozicijskih skupin, med njimi tudi dr. Mačka in Adama Pribeževića, ki bosta v kratkem obiskala Belgrad. Po sestanku se je Ljuba Davidović odpravil v Vrnjačko banjo na kratek odmor.

Včeraj je minilo sto let, odkar se je rodil veliki učenjak slavist dr. Vatroslav Jagić, po rodu Hrvat. Sprva je bil Jagić profesor za grščino in latinščino, a s svojimi znanstvenimi spisi si je hitro priboril veliko ime in veljavo, nakar je bil poklican na rusko univerzo v Odesi. Od tam je prišel na berlinsko univerzo in nato na dunajsko. Kot učenec velikega slavista Slovenca dr. Franca Miklošiča je nadaljeval delo svojega učitelja, čim je po Miklošičevi smrti zasedel slavistično stoličo na dunajski univerzi. Jagić je zapustil ogromno znanstveno zapuščino.

Prvi kovinarski kongres v naši državi bo, kakor poročajo iz Belgrada, v jeseni in sicer v Belgradu. Udeležili naj bi se ga zastopniki kovinarske industrije iz vse države. Že zdaj pripravljajo podrobnosti, ki jih bodo prebrali na tem kongresu in v katerih bodo podali današnje stanje železarske industrije. Razmišljajo pa tudi že mnogo o tem, kako bi se dalo to našo industrijsko panogo v bodoče postaviti na trdnije noge. Menda mislijo tudi pri tem na vso državo.

Nova rudarska družba je bila ustanovljena v Belgradu. Družba se naziva »Rudokop d. d.« in ima svoje središče tudi v Belgradu. V soboto bo ustanovni občni zbor, na katerem bodo ustanovitelji družbe poročali o svojem dosedanjem delu. Na dnevnem redu tega ustanovnega občnega zbora je tudi sprejetje pravil ter volitev prve uprave te družbe.

Največja vojna ladja na svetu »Hood«, ki je seveda angleška, bo priplula še ta mesec v naš Jadran ter se bo ustavila v Dubrovniku. Spremljali jo bosta dve drugi angleški vojni ladji. Dozaj še ni točno znano, kdaj bodo ti trije morski velikanji pripluli v Dubrovnik, pa tudi še ne, koliko časa bodo v naših vodah ostali.

Redni letni občni zbor članov Osrednjega pokojniškega fonda gledaliških igralcev je bil te dni v Splitu takoj po kongresu gledaliških igralcev iz vse države. Vsa poročila, ki so jih odborniki podali na tem občnem zboru, so navzočnim glasno sprejeli. Med drugim je iz njih razvidno, da Pokojniški fond razpolaga z vsoto 8 milj. din ter je od začetka svojega obstoja, t. j. od 1. aprila 1936, do danes izplačal približno poldrugi milijon dinarjev pokojnin.

Devet oseb se je v vasi Loznica v Srbiji zastropilo s pokvarjenim mlekom ter sta dve osebi že umrli. Pri kmetu Milanu Batanoviču je delalo na polju sedem delavcev. Po končanem delu so se najprej dobro najeli, nakar jim je gospodinja prinesla velik lonec mleka, da bi si pogasili žejo. Iz lonca so pili vsi z gospodarjem in gospodinjno vred. Sredi noči pa so vsi začutili silne bolečine v trebuhu. Proti jutru, preden so se zavedli vzroka bolečin, sta umrla dva delavca v strašnih bolečinah. Ostali so nevarnost preboleli. Da bi se ugotovila vrsta strupa, je oblast odredila izkop obeh mrtvih.

800 gosk je zastupilo neki nesnanec kmetom v vasi Vučkovicu pri Varaždinu. Ko so kmetje jutraj odprli hleve, da bi gosi pogladi na pašo, so našli že več kot polovico živih mrtvih. Vse ostale pa so poginile v teku dveh ur. Kmetje sumijo, da jim je živili zastupil kak nevoščljiv sosed.

Dve uri so se borili z valovi razburkanega morja mornar Martin Frančič in njegova žena ter sosedica Stana Boganač. Vsi trije so natovarili na svojo barko precejšnjo količino sene in krenili iz Splita proti otoku Čiovu. Čim so prišli na odprto morje, je zavel silen veter, da so se valovi z barko kar poigravali. Kljub velikim naporom, da bi prijadrali do otoka, od katerega so bili oddaljeni komaj dva kilometra, so jim valovi prevrnili barko. Vsi trije so se, čeprav so bili dobri plavalci, morali držati ostankov barke, dokler jih po dveh urah ni slučajno rešil neki mimovozeči parnik.

Ded in vnuk sta se obesila v isti uri v vasi Petrovčici v Sremu. 19 letni Slobodan Radosavljevič je bil silno zamišljen in vase zaprt fant, ki se ni brigal za družbo, temveč je bival samo doma in opravil svoj del. Pred nekaj dnevi je začel ves zamišljen pohajkovati okrog domače hiše. Pred tremi dnevi pa so ga našli obešenega v hlevu. V hiši je zavlada velika žalost, ki je najbolj prevzela samomorilčevega starega očeta. Tisti čas, ko so preoblečili Slobodana, je starec vzel njegovo vrv in se žel še sam obesiti na podstrešje. Tako sta si v eni uri dva končala življenje v isti hiši. Obadva so potem pokopali v skupen grob.

Enega od dveh kmetov iz Despotovca, ki sta pobegnila v gore na pomoč preganjanemu hajduku Pavlu Dokliću, so rožniki pred dvema dnevoma obstrčili in ujeli. Oba, Stamatovič in Rajčič, sta se zvečer hotela prebiti skozi obroč orožnikov v Zagubici. Toda pri begu ju je zalotila orožniška patrulja in ju pozvala, naj se udata. Begunca sta takoj začela streljati na orožnike in sta začela bežati dalje šele potem, ko jima je zmanjkalo municije. Toda en strel iz puške vodje orožniške patrulje je zadel Stamatoviča in ga hudo ranil. Čim so odmetnika pripeljali v vas, so se vsi kmetje zbrali pri njem. Kljub težkim poškodbam je Stamatovič ostal pri življenju.

V pristanišče v Gružu je včeraj priplula poljska šolska ladja »Iskra«. Zastopniki naših pomorskih oblasti so najprej obiskali poveljnika poljske ladje, nakar so Poljaki ta obisk vrnili. Poljaki bodo ostali v Gružu in Dubrovniku osem dni.

Štirje mladi fantiči, v starosti 15 do 20 let, so poskušali oni dan vlomiti v pisarno župnega urada v Loznici v Severni Srbiji. Srečeni so se prebudili, ko je slišal sumljivo škripanje pisarniških vrat. Zavpil je na pomoč, nakar je videl, da so iz župnišča pobegnili štirje paglavci, katere so potem že naslednjega dne prijeli.

Steklega volka je zadaval pastir Osman Suljmanović iz Venčanov pri Strugi v Južni Srbiji. Osman je spal pri svojih ovcah. Kar začuje, da okrog staja tuli volk. Ne da bi pomislil na nevarnost, je skočil pokonci in zgrabil volka. Začela se je borba na življenje in smrt. Volk je divje grizel Osmana, dokler se temu ni posrečilo vtakniti svojo roko volku globoko v žrelo. S tem je volka onesposobil za toliko časa, da je dokler ni pritekel na pomoč neki deček, ki je vrgel volka okrog vratu vrv in ga zadavil. Higlenski zavod je potem ugotovil, da je bil volk stekel. Osman je moral zaradi svojih ran takoj v Pasteurjev zavod.

Travestija „Desetega brata“

Novo ime se je te dni pojavilo v skromni izvirni slovenski književni proizvodnji: Ivan Rob. Tega mladega avtorja je doslej poznal skoraj le najbližji krog njegovih znancev. Tisti, ki so kdaj v ljubljanskem radiu slišali kakšno duhovito slusno igro, si ga sporaj niso utegnili zapomniti. »Kar zabavno je,« so si dejali in prihodnjič spet poslušali; kaj bolj in globlje pa jih stvar ni ganila, saj je star običaj med nami, da je našim »peresarjem« priznana kvaliteta šele takrat, kadar se o njej razpišejo literarni kritiki. Nekaj njegovih krepkih satirično pisanih zadev je od časa do časa zagledalo luč belega dneva tudi v »Družinskem tedniku« (tako Deseti brat) ter v raznih priloznostnih listih. Nihče pa menda teh stvari ni jemal preveč zares, češ, šaljivo pisanje nima z umetnostjo ničesar skupnega. Zdal pa se je Ivan Rob sam nenadoma opogumil in zbral »raztresene ude« v posebno knjigo, ki ji je dal naslov po glavnem delu »Deseti brat«.

Prav nič pretirana ni trditve, da je njegov »Deseti brat« najduhovitejša pisana slovenska satira, ponekod lahkotna in vesela, drugod težka in žgoča, saj razgalja v posamejni obliki preneke temne plati našega zasebnega in javnega življenja, katero izperva prav od vseh strani; z gospodarske, kulturne, socialne ga razgalja v porogljivi svetlobi.

Srečna je bila ideja, da bi naše javno in privatno življenje parodiral prav na najprimernejšem objektu, ki slika slovenske malomeščanske razmere, na Jurčičevem »Desetem bratu«. Osebe, ki v tem Jurčičevem romanu nastopajo, so se zdale Robu najprimernejše za sodobno, aktualno »preobliko«. Iz Lovreta Kvasa je napravil navdušenega športnika, Marjana je naredil za petičnega sina, poeta, Manico za razvajeno moderno dekle, njeno mater za sodobno »mamco«, ki bi hotela ostati večno mlada, pa gleda za inštruktorjem svojega sina, Kavesa za tovarnarja in verižnika, Benjamina za trgovca, ki »na desno je, na levo kima, znal biti umen in in glup, tako je kupce si primamljal, tako je novcev rasel kup«, postrežnico na Siemenici je napravil šlom naših učilnic znano, pol bejelojovno bitje, — »to Urša Plut je, ki v okužbo jezika jiče se« povedo. »Martinek Spak je Kavesov nezakonski sin, ki očeta straši s papirji, ki dokazujejo njegovo verizništvo, razen tega je brezposeln po svoji volji. Krjavelj je voljni invalid. Tudi vse druge osebe, ki nastopajo v knjigi, so sodobno preobličene in duhovito spremenjene. V izredno gladko tekočem dialogu, ki je bogat na presenetljivih domislicah in vprav neverjetno siljajnih obratih nam avtor razgrinja vrsto zdravih, jeklih satiričnih misli, krepkih kritičnih opazk in

vedrega humorja, vse v smislu »ridentem dicere verum«, v smehu je treba povedati resnico. Slovenci smo potrebovali in še potrebujemo take literature. Nikjer na svetu menda ljudje niso tako zagrizeno resni, srmežljivo togi in patetični kot smo pri nas. Prav je, da je Rob izpolnil kot prvi to vrzel v naši literaturi. Izhajale so tudi pri nas sicer že razne satire, ki pa so bile vse več ali manj robate, brez duhovitosti in povrh še zagrebnjene, brez tiste mikavne okretnosti in superiornosti, ki ne žali, ampak je edina sposobna, da nerodne reči in napake oponese tako, da jim nihče ne zameri, temveč se od njih pouči in ta pouk vzame v življenju zares.

»Deseti brat« je naša najduhovitejša satira. Odveč bi bilo citirati posamezne kitice, ker se človek skoraj ne more odločiti, ker je toliko imenitnega in uspešnega, da bi bile »musterprobe« v kritiki odveč. Rob se je pokazal mojstra v tej za Slovence kaj malo dostopni literarni stroki. Želeli bi, da ne bi ostal osamljen; zazdaj ima vrstnika.

Kdor je svoje dni bral tu in tam izhajajoče odlomke njegovega romana, je moral prevideti po »Desetem bratu«, da je tudi Rob kakor znameniti Bernard Shaw pretolkel hud boj s svojo lirčno-sentimentalno usmerjenostjo, s to neplodno pasivistično navlako. Prav kakor Shaw si je pomagal do aktivizma. Ni dvoma, da ga bodo pozneje naši »peresarji« in literarni kronisti še močno primerjali s Shawom. In ne po krivici! Duhovitost, dar bistrega opazovanja, izreden smisel za kombiniranje in tenak čut za zbadljivo nas močno spominjajo na velikega Ircu. V njegovih letih Shaw skoraj ni imel pokazati česa tako kvalitetnega kot je travestija »Desetega brata«. Pred mladim avtorjem je odprta še lepa pot. Videti je, da svojega dela tudi ni kar tako snel iz oblakov; smisel za preprosto, krepko robotost si je izostril ob Daneu Holbergu, za finejšo, psihologizirajočo ironijo je našel svojega mojstra v Francozu Lichtenbergerju, zadnji brus, ob katerem si je postavil žaromet za satirično »osvetljevanje« družabne strukture in družabnih, sloveško-preloveskih pomanjklivosti, pa je doživel ob Shawu. In prirodni dar si je ob teh zgledih sijajno pomagal do lastnega mojstrstva.

Zdi se nam, da v Robu Slovincem dorasča družabni, satirični komediograf prvega reda, kajti dvomimo, da bi mladi avtor obstal tam, kjer je zdaj: pri travestiji sami. V njegovem »Desetem bratu« so mesta, ki vzbujajo za njegovo bodočo tvornost najlepše nade in razgrinjajo najlepše perspektive.

Knjigo »Deseti brat« je možno po ceni 30 din dobiti na univerzi pri vratarju.

Dimitrijevičeva smrt - vedno bolj zagonetna

All uboj all pa zgolj nesreča

Celje, 6. julija.

Smrt graničarja Dimitrijeviča, katerega so našli 2. junija blizu Teharja ob železniški progi v jarku na zunanji strani desnega tira ležati mrtvega, postaja iz dneva v dan skrivnostnejša. Že pri prvem našem poročilu smo poudarili možnost, da je nesrečnega Dimitrijeviča podrl na progi vlak, ali pa, da je bežal Dimitrijevič pred fanti, ki so ga preganjali, proti progi, tekel proti škarpni in omahnil 2 m globoko ter se ubil. Dosedanje preiskave pa še niso ničesar natančnejšega ugotovile. Zdravniki, ki so izvršili obdukcijo Dimitrijevičevega trupla, so ugotovili, da je imel graničar razbito lobanjo, zaradi močnega udara ali padca na desnem zatilniku in zaglavnice s posledico hematona v desnih malih možganih in v hrbtnem kanalu, zaradi česar je Dimitrijevič nezavestno obledel v z vodo napolnjenem jarku in se v vodi zadušil. Še istega dne so se začele po Teharju in Celju širiti vesti, da so graničarja do smrti pretepli Zupančevi fantje iz Teharja. Orožništvo je kmalu tri brate Zupančeve aretiralo, z njimi pa tudi delavca Romiha Antona in Jančiča Stefana, ki sta bila ta večer v njihovi družbi. Vse so izročili okrožnemu sodišču v Celju.

Fantje taže uboj in preiskava o vzroku smrti Dimitrijeviča vodi do vedno večjih težkoč. Romih je sicer priznal, da so Zupančevi pre-

ganjali Dimitrijeviča, ki je hodil za dekletom v Teharje, da so tekli za njim, zanika pa, da bi graničarja dejansko napadli in pobili. Obdolžence pa zelo obremenjuje njihova izjava na teharskem mostu, kjer so se izrazili, da so nagnani graničarja proti tisti škarpni, kjer se je pred leti ubil nekdo iz Čreta. Značilne in zelo važne so tudi komisijske izpovedbe in izpovedbe posameznikov, ki so prvi videli truplo Dimitrijevičeve, ki je ležalo na zunanji strani desnega tira. Lokomotiva je namreč, kakor je ugotovljeno, vozila na drugem tiru, bila je okrajnjena, kar torej ne izključuje možnosti, da je podrla na tla Dimitrijeviča. Kako je prišel graničar v jarek in se zadušil, si mnogi različno razlagajo. Možno je, da ga je zadela lokomotiva in ga sunila v jarek, da je omahnil in obležal, ter se zaradi hudega udara onesvestil in se zadušil v vodi. Trava ob železniški rogi ni bila pomandrana in ni bilo videti, da bi se na tem mestu kdo pretepal. Sodišče bo imelo z razpravo težko delo, ker je za obtožence mnogo obremenilnega, na drugi strani pa tudi mnogo razbremenilnega materiala. Smo mnenja, da bi bilo najbolj umestno, da bi se vršila razprava na kraju nesreče same, kjer bi bilo veliko lažje in zanesljivejše razsoditi težak položaj. Če so obdolženci storili to zlobno in gnusno dejanje, so vredni najstrožje kazni. Za razpravo vlada med Teharčani in tudi Celjani veliko zanimanje.

Postalališče Stranje je prestavljeno

Celje, 6. julija.

Po mnogoletnih prošnjah interesov je železniška uprava sedaj vendarle prestavila postalališče Stranje na Rogoški železnici na primernejše mesto, da se izogne ovinku in povodnji na cesti do postajališča in približa postajališče novi banovinski cesti, ki vodi iz Belega v Zibiko in Pristavo. Res je premetstev postajališča le za ne čisto pol kilometra, a kdor pozna tamkajšnje prilike in nepravilne, ve, kakšega pomena je premetstev za vse kraje doli v Sotelsko dolino. Sedaj je postajališče popolnoma nanovo urejeno, akcijski odbor za to premetstev je moral oskrbeti zemljišče, železniška uprava pa je postavila lično uto z betonskim temeljem in lesenim ogradjem z vrati in okni, tako da je sedaj postajališče kraju v lepoto in vredno tujskega prometa, ki gre tam mimo v Rogoško Slatino. Kako se narod veseli te premetstev, je pokazal, ko je v nedeljo okrasil uto in prostor pred postajališčem ter se zbral v izredno lepem številu, da pričaka, ko se ustavi prvi vlak na novem postajališču. In res je privozil vlak: izstopili so zastopniki železniške uprave g. načelnik Hojs, šef progovne sekcije g. inž. Šapla, poslanec g. Dr. Dobovišek, šmarski župan in načelnik cestnega odbora g. Turk in mnogo gostov iz Celja in Šmarja. Vlak je postal na postajališču, ko je goste pozdravil v imenu odbora dr. P. Strmšek ter naštel težave, ki jih imajo v prometnem oziru vsi kraji proti Sotli, ki so tako težko pričakovali nove banovinske ceste in priličnega postajališča, ki veže to cesto z železnico ter načrtal nove naloge, ki jih bo treba rešiti še z novimi železniškimi zvezami ob Sotli, vsaj pa s tovrstnim postajališčem v Stranju, ter prosil za podporo tudi v bodoče, kakor so jo našli sedaj pri skromni prestativni postajališču. Načelnik g. Hojs se je zahvalil za pozdrave, proglasil novo postajališče za izročeno prometu ter pozval vse, da so našemu mlademu kralju Petru II. in princu Pavlu vzkliknili trikratni živio, poziv, ki se mu je pridružil ves potujočega občinstva poln vlak, ki je nato nadaljeval pot, tuji gostje pa so si ogledali lično postajališče in se vračali s popoldanskimi vlaki na svoje domove. Domačini so se pa še do poznega večera veselili, da je vendar ustrezno njihovim prošnjam in nujni potrebi teh sicer tako zapuščenih krajev.

Tat odnesel 400 din

Slov. Konjice, 5. julija.

Te dni je bilo vlomljeno v stanovanje najemnice Germ Katarine v Veleniku. Katarina, ki prejema mesečno dosmrtno rento od Okrožnega urada za svojim možem, je bila tokrat na delu v vinogradu nedaleč od doma. Ker ni bilo nikogar v bližini in ker je ta hiša za gozdom pod hribom, je tat izbril priložnost. Pobral je vse predale ter odnesel 400 din, katere je Katarina pred par dnevi prejela. Vlomil je skozi okno.

Ta tatvina je ena izmed številnih, ki so se zadnje čase odigrale po slovenekojniški okolici. Sklepajo, da je to storil človek, katerim so razmere pri Germovih znane in ki je imel pri sličnih storiljah drugod gotovo tudi svoje prste vmes. Stvar so vzeli v roke tudi orožniki, ki bodo z odkritjem tatineke »zvezde« storili tukajšnjim ljudem veliko uslugo.

Žrebanje parov za državno nogometno prvenstvo

Ljubljana igra v prvem kolu, 7. avg. proti Jugoslaviji v Belgradu. Povratna 18. dec; v drugem kolu, 14. avg. proti Hajduku v Ljubljani. Povratna 5. marca; v tretjem kolu, 21. avg. proti Basku v Ljubljani. Povratna 12. marca; v četrtem kolu, 11. sept. proti Gradjanskemu v Zagrebu. Povratna 4. dec; v petem kolu, 2. okt. proti Jedinstvu v Belgradu. Povratna 19. marca; v šestem kolu, 9. okt. proti Slaviji (Sarajevo) v Ljubljani. Povratna 26. marca; v sedmem kolu, 28. okt. proti zmagovalcu iz tekme Gradj. (Skoplje); Radnički v Kragujevcu ali Skoplju. Povratna 2. aprila; v osmem kolu, 6. nov. proti zmagovalcu Concordia; Slavija (Varaždin) v Zagrebu ali Varaždinu. Povratna 9. aprila; v devetem kolu, 13. nov. proti BSK v Belgradu. Povratna 18. aprila; v desetem kolu, 20. nov. proti zmagovalcu Slavija (Osj.); Sparta (Zemun) v Ljubljani. Povratna 23. aprila; v enajstem kolu, 27. nov. proti Haški v Zagrebu. Povratna 30. aprila. Kakor je videti, bo letos Ljubljana odigrala ogromno večino tekem na tujem, tako da bo imela v spomladanskem delu prvenstva mnogo lažje delo kot ostali.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost v %	Veter (smern. jakost)	Padavine	
		noč	dne				m/m	vrsta
Ljubljana	769.9	17.4	14.2	81	6	NE ₁	2.8	dež
Maribor	769.3	15.8	7.0	90	0	0	—	—
Zagreb	763.0	22.0	17.0	70	6	E ₂	—	—
Belgrad	762.0	30.0	14.0	70	0	SW ₁	—	—
Sarajevo	764.4	30.0	14.0	90	2	0	—	—
Vis	764.2	26.0	19.0	60	0	SE ₂	—	—
Split	762.5	32.0	19.0	50	0	0	—	—
Kumbar	761.5	28.0	19.0	70	0	SW ₁	—	—
Rab	762.4	27.0	19.0	70	7	SSE ₂	—	—
Dubrovnik	—	—	—	—	—	—	—	—

Vremenska napoved: Večnoma jasno in stabilno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je prevladovalo oblačno vreme. Ob 9.30 je nekoliko rosilo. Od 12.35 do 12.50 pa je precej močno deževalo. Tudi popoldne je v presledkih večkrat malo rosilo. Ob 17.30 se je oblačnost nekoliko zmanjšala in je za kratek čas pokazalo sonce, nakar se je zopet pooblačilo in tako ostalo v noč.

Koledar

Danes, četrtek, 7. julija: Vilibald.

Petek, 8. julija: Evgenij.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Mariljn trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinec, Rimska cesta 81.

Obvestila

Promet kopalnega vlaka na progi Ljubljana gl. kol.-Skofja Loka. Pričenši od četrtega dne 7. julija dalje vozi na progi Ljubljana gl. kol.-Skofja Loka dnevno redno do preklica kopalni vlak z odhodom iz Ljubljane gl. kol. ob 18.30 in s prihodom v Skofjo Loko ob 14.10. Povratek kopalnega vlaka iz Skofje Loke ob 18.10, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 18.49.

Vsem udeležencem izleta v Italijo, ki ga priredi Zveza bojevnikov, v vednost: Potovanje smo zaradi tehničnih ovir morali preložiti in bo 23. in 24. julija t. l. Vsak naj nemudoma pošlje še eno sliko. — Novo prijavitelj potrebujejo predhodno dovoljenje okrajnega poglavarstva, 2 slike s podpisom in podatke, rojstni kraj in datum, očetovo ime in materino ime ter deklarsko ime, poklice, naslov in pristojno občino. Potovanje stane 180 din in je v tem znesku všteta vožnja, prehrana, prenočišče, avtobus in skupni potni list. — Prijave sprejema Zveza bojevnikov samo še do 12. t. m. Kdor še ni nakazal zneska, naj ga nemudoma pošlje.

Ustanovitev okrajne organizacije mlad. JRZ v Kranju

Kranj, 6. julija.

V nedeljo je bila ustanovljena v Kranju organizacija MJRZ za okraj Kranj, ki je ena izmed prvih tovrstnih okrajnih organizacij v Sloveniji. Zborovanje so se polnoštevilno udeležili delegati vseh občin kranjskega okraja, v katerih je ustanovljena krajevna MJRZ. Na občnem zboru je bil navzoč tudi podpredsednik banovinske MJRZ g. inž. Sodja iz Ljubljane, ki je imel na zborovalce pomemben daljši govor. Medtem je prišel v dvorano tudi narodni poslanec g. dr. Semrov, ki je veselo odzdravljaval pozdravu nazgožih delegatov in jim po govoru g. inž. Sodja podal smernice za bodoče delo.

Pri izvolitvi odbora so bili soglasno izvoljeni za predsednika g. Karl Ham iz Kranja, za podpredsednika g. Markič Matej delavec iz Strahinja, tajniško mesto je prevzel can. jur. Marinkšek Vinko iz Strahinja, blaginjsko pa g. Anton Umnik ml. iz Senčurja. Vsi delegati so z velikim zanimanjem sledili poteku občnega zbora in pokazali do svoje organizacije veliko veselja.

Celiske novice

4. julija je bila pri banski upravi v Ljubljani licitacija za dela četrte etape regulacije Savinje v Celju. Prijavilo se je 5 ponudnikov. Licitacija pa zaradi formalnih razlogov ni uspela in se bo morala vršiti v najkrajšem času druga licitacija. S tem se je seveda regulacija Savinje zopet nekoliko zavlekla, upamo pa, da bo druga licitacija uspela, da se ta velevažna dela za Celje hitro nadaljujejo.

Dvodnevne duhovne vaje za dekleta, zaposlene po tovarnah in obratih, bodo v Domu duhovnih vaj pri Sv. Jožefu od 13. avgusta od 8 zvečer do 16. avgusta do 5 zjutraj. Priglasite se kmalu na naslov: Dom duh. vaj. Hrib Sv. Jožefa, Celje. Oskrbnina znaša 50 din.

Upravičeno zgražanje občinstva. Na predvečer Vidovskega dne je cestna drhal namazala stebre in stopnišče poslopja celjske realne gimnazije. Policija je podvela potrebne korake, vendar krivcev ni izsledila. Zadnje dni pa ta cestna drhal nadaljuje nesramno delo in je namazala več hiš v mestu. Nesramneži so toli predržni, da so šli celo na hodnike posameznih hiš in namazali stene. Napisi gotovo najbolj ugajajo skupini mlečnežev, ki jih občinstvo vidi pri vsakem prihodu ali odhodu vlakov in avtobusov. Občinstvo obsoja tako početje in pričakuje, da bo policija to nadaljno početje in mazanje poslopij preprečila, fakinazo pa najstrožje kaznovala.

Izza naših meja

25 letnica dela. V soboto, 2. t. m., je med ostalimi praznoval 25 letnico dela in zaposlitve pri tržaških javnih skladiščih tudi Slovenec Josip Ferluga. Ob tej priliki se je na čast jubilejantom vršila v prostorih javnega skladišča intima svečanost, kjer so prejeli slavilnici posebno diplomu in mnogo čestitk.

Postavitve 17 drogov za zastave in blagoslovljen zastav v občinah Kanalu in Kalu. V nedeljo, 3. t. m., so se vršile v raznih krajih gornjih dveh občin domače svečanosti v zvezi s postavitvijo drogov za zastave in istočasno svečanost blagoslovljene zastav. Večji del teh svečanosti se je udeležil gorški prefekt Orazi z ostalimi zastopniki oblasti. Te ceremonije je organiziral pokrajinska fašistična bojovniška zveza, da bi s tem jasno pokazala patriotično in fašistično razpoloženje ljudi iz teh krajev, vsaj kakor pišejo časopisi. Med temi zastavami bosta dve črni z vdelanim fašističnim znakom.

20. junija je bila Evropa tik pred vojno

Kje so spletkarji, ki bi radi spet zanetili svetovno vojno

Pariški »Gringoire« je v zadnji številki prinesel članek, ki je vzbudil po vsem svetu ogromno pozornost. Članek se nanaša na znano grožnjo barcelonske vlade, da bo poslala svoja letala nad nemška in italijanska mesta, če Nemčija in Italija ne prenehata s podporo generalu Francu. Članek razkriva pravo vzroke in pobude, po katerih je do tega brezumnega koraka prišlo, nazorno kaže, kje tiče spletkarji, ki bi ob španski državljanski vojni radi Evropo za vsako ceno vrgli v vojno vihar. Članek pravi takole:

Kominterni na noben način ne preneha s svojim odkritim ali pa vsaj podtalnim rovanjem. Na vso moč se prizadeva, kako bi preprečila namero, da bi se narodi spet znašli v mirnem sožitju in enkrat za vselej prenehali s prelivanjem krvi. Vzemirjenje po Evropi se zaradi takšnega početja komunističnih prerokov še kar ne početi.

20. junija letos smo dobili poročilo o brezumnem poskusu v rdeči Barceloni. Zvedeli smo o tem poskusu šele iz Londona po neki depeši. Negrinova španska vlada je obvestila Pariz in London, da namerava s letali bombardirati italijanska in nemška mesta. Angleška in francoska vlada sta pač morali takoj uvideti, kako brezumna je ta grožnja. Izjavili sta, da bi Barcelona gotovo ne doživela drugega kot strahovit poraz, ki bi ga ji z vso gotovostjo preskrbeli Italijani in Nemci, računati pa ne bi mogla v nobenem primeru na kakšno pomoč od strani Francije in Anglije. Po tej izjavi, iz katere je pač lahko spoznal, da nima nikjer miti simpatij, še manj pa kakšne zaslombe, se je kar nekam umaknil. Brž je svojo prejšnjo grožnjo nekoliko popravil ter dejal, da ni mislil bombardirati drugega kot le otočje Baleari. Nesramno pa bi bilo tudi misliti, da je Francija tej drugi izjavi verjela. Označila je to izjavo kot čisto navadno laž. Ni mogla verjeti, da bi Negrinova letala skušala bombardirati le španske Baleari, pač pa je še danes prepričana, da se je ona grožnja nanašala tudi na tuje ozemlje.

Tako se je spet pokazalo, kako se španski komunisti na vso moč prizadevajo, kako bi zapletli Evropo v medsebojna nesoglasja in ustvarili primerno razpoloženje, ki bi utegnili koristiti le njim. Ta afeta pa skriva v sebi še druge, res

značilne podrobnosti

Prišlo je povelje, seveda spet iz Moskve, naj se skliče skupna seja španske komunistične stranke 25. maja. Seja je trajala cele tri dni. Proti pričakovanju ni bila niti v Valenciji, niti v Barceloni, pač pa v Madridu. Mo-

Po tej sliki človek res dobiva vtis, da ni nobene stvari na svetu več, ki bi jo ženske ne uporabile za svoj klobuk. Takšne klobuke, ki so že skoraj podobni plinskim maskam, potisnjenim nad »trajno priročnost«, so začele nositi Angležinje. Tudi one menda nočejo zaostati v splošnem oboroževanju.

gočni oblastnik iz Kremlja, ki mu pravimo tudi Stalin, je pooblastil tri zastopnike za to sejo: Švernika, predstojnika Internacionale rdečih sindikatov in zaupnega prijatelja Žuova, Manuilskijskega sina, ki je član osrednjega odbora ruske komunistične stranke, ter generala Čerkasova iz vrhovnega poveljstva sovjetske armade.

Na prvi seji je član osrednjega odbora španske komunistične stranke, neki Fernandez podal svoje poročilo. Povedal je med drugim tudi, da je predsednik sveta valencijske vlade Negrin sklenil glede zunanje politike storiti vse, kar bi mu svetoval Stalin. To se je pokazalo 3. maja. V službi svojega poslanstva je Negrinova vlada dobila nove pošiljke letal, protiletalskih topov in drugih stvari, ki jih potrebuje vojska. 27. maja je Moskva poslala znova precejšnje množine orožja. Poleg tega pa so bili tja poslani trije možje, in sicer zastopnik komisariata vojne industrije v Belgiji inž. Survov, zastopnik komisariata za sovjetsko obrambo polkovnik Chapiro ter zastopnik sovjetske težke industrije inž. Eisenberg. Za spremstvo so jim dali še dva nadzornika, Feinschmidta in Sorokina.

Kot nadomestilo za te izdatke so po pristanku Larga Caballera poslali v Moskvo zalogo zlata v vrednosti 200 milij. zlatih pezet.

Tajni odbor za zunanje zadeve

Ko so bila vsa gmotna vprašanja rešena, je bilo na konferenci sklenjeno, da je treba od Negrina zahtevati, naj ministrski svet izbere pet oseb, ki bi tvorile tajni odbor, kateremu bi bilo poverjeno vodstvo španske politike.

Negrin se je odločil 12. junija. Svojo vlado je kar sam zastopal, nato Del Vayo. Trije stolčki so bili rezervirani za komuniste: Fernandez, Diaz in španskega komunističnega imen Miguel Valdez, ki je bil poslan na sejo iz Moskve. Bili so izvoljeni.

Mironov prinesel povelja iz Moskve

14. junija je ta petorica imela prvi sestanek. Fernandez je izjavil, da je treba z vso silo nastopiti proti fašističnim državam in tudi proti demokratičnim, zlasti pa proti Franciji.

Druga seja je bila 16. junija. Na tej seji je bila oseba, ki v resnici vodi zunanji politični urad ruske komunistične stranke: Mironov. Njegova navzočnost je dala konferenci značaj velike pomembnosti. Mironov je namreč prinesel Stalinova naročila in povelja. Na njegovo izjavo so bili trije komunistični člani odbora za Negrinom in del Vayem za to, da bi napovedali vojno Italiji in Nemčiji. To je edini način, so dejali, da zapletemo v vojno demokratične države, vsaj Francijo.

Negrin in del Vayo sta v začetku sama podvomila v uresničitev tega načrta ter sta za-trjevala, da Pariz in London ne privolita v to. Zaradi težav je sklenil Mironov, da bo konferenca 20. junija.

Sovjetska letalska moč v Španiji

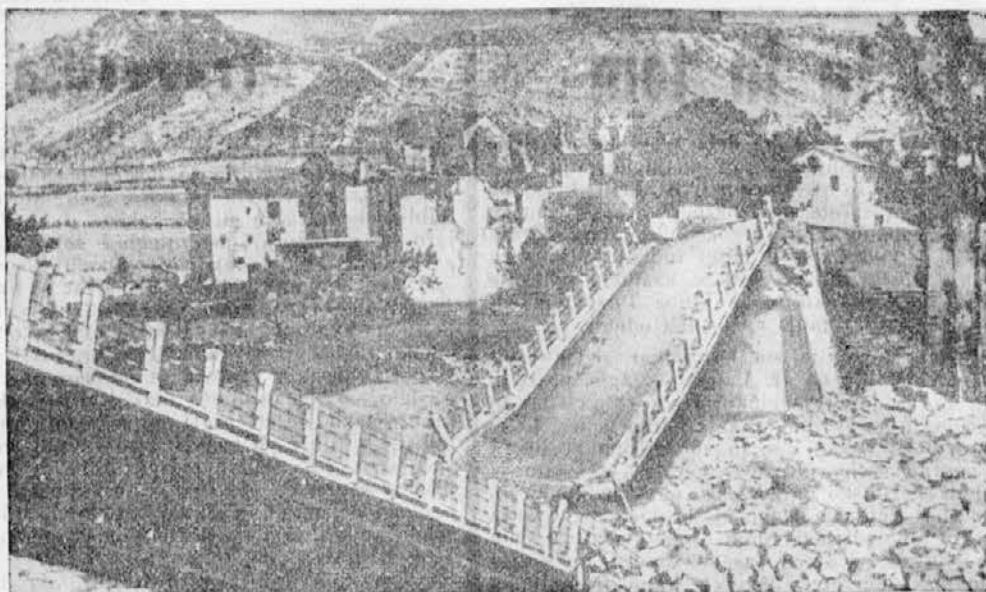
Te tri dni je Mironov porabil, da je pregledal nova oporišča sovjetskega letalstva v Španiji, ki so jih zgradili maja meseca in v začetku junija. V njih je 75 lahkih bombnikov, 25 težkih, 100 lovskih letal, 15 vodnih letal najnovjšega tipa, narejenih v Odesi.

K tem letalom je dodeljenih 200 pilotov, ki so izurjeni za ponočne polete in bombardiranja, 50 mehanikov, 7 inženirjev, vsakovrstnih specialistov.

Razen tega imajo v Španiji 10.000 zračnih torpedov tipa SCG, ki so bili poslani v Španijo leta 1937, in 5000 tipa TPI, ki so jih pripeljala sovjetska letala februarja meseca 1938.

Temu letalstvu poveljujejo polkovnik Kričkov z majorjem Ogurovom, poveljnik brigade Reichert s polkovnikom Vedernikom, poveljnik brigade Antonov s polkovnikom Necessom, polkovnik Glucho z inženirjem Osipovim ter inž. Andrejev s kapitanom Lojkom.

Dvoje teh oporišč je v Kataloniji, v barcelonskem okraju, tri druga pa pri Kartageni, Valenciji in pri Alicantu.

Most pri vasi Ainsa v Španiji, ki so ga rdeče španske čete pred svojim umikom podrle

Mironov je bil iznenaden nad vsem tem. Ko je ugotovil, da je vse dobro pripravljeno, je predlagal, naj bo konferenca 20. junija.

Skupno s tremi komunisti odbora je zahteval, naj barcelonska vlada začne z bombardiranjem italijanskih pristanišč in industrijskih središč, predvsem Genova, Milana in Turina. Potem pa bi prišla na vrsto tudi Neapelj in Rim.

Po dolgem razpravljanju sta tudi Negrin in del Vayo privolila, da se izvede ta načrt. Edino, kar bi še preostalo, bi bilo to, da se ustvari tudi primerno mednarodno razpoloženje, ki bi bilo v veliko oporo.

Recimo, da bo

prvo bombardiranje malo po 10. juliju

Gotovo sta francoska in angleška vlada pripravljene in natančno prisluškujeta dogodbom v Barceloni. Ne smemo pa pri tem pozabiti, da je 5 letalskih oporišč popolnoma pripravljenih. Zadolžuje samo povelje agentov Kominterne ali sovjetskega odposlanca v Barceloni, bo že izbruhnil požar, ki se utegne strahotno končati za rdečo Španijo.

V primeru, če bi španska republikanska letala napadla italijanska mesta, gotovo ne bo Italija držala križem rok, ali pa se samo zadovoljila z obrambo. Najbrž res ne bi bilo v tem primeru dosti drugega, kakor pa je Italija v nekem listu že odgovorila na te grožnje rdečih Špancev, ko je dejala, da se bodo v prvem hipu pojavile trume italijanskih letal nad rdečo Španijo in neusmiljeno opravila svoj krvavi posel.

Tu se je vojna ustavila... Japonski vojaki so sredi polja naleteli na malega Kitajčka, ki so ga njegovi starši pri begu izgubili. Revček je bil že lačen

Letalo sredi afriškega pragozda

Francoska letala vzdržujejo stalno zvezo med Alžirjem in glavnim mestom na otoku Madagaskarju ob afriški vzhodni obali. Ko je zadnjič spet letelo veliko trimotorno letalo na tej progi, so se nenadoma pojavile v motorjih motnje. Tedaj je bilo to letalo ravno nad velikim pragozdom med krajema Fort Archambault in Bangui. Zaradi te motnje je letalo moralo zasilno pristati, pa naj bi bilo to kjerkoli. S trimotornikom se je vozila posadka treh mož, poleg nje pa še štirje potniki. Letalo ni ravno najbolj gladko pristalo, vendar se nikomur od potnikov ni ničesar zgodilo. Posadka je brezžično poledala na pomoč. Res je kmalu priletelo nad onim krajem nekaj vojaških letal, ki so vrgla na kraju nesreče potrebna živila za posadko in potnike. Istočasno pa se je že podal proti temu kraju tudi tovorni avtomobil, ki se z največjo težavo prebija skozi pragozd ter vozi s seboj nadomestne dele za letalo in potrebno gorivo. Pilot nesrečenega letala je namreč pred svojim zasilnim pristankom izpraznil bencinske kotle, ker se je bal eksplozije. Posadki in štirim potnikom se sredi tega pragozda menda nič slabo ne godi. Hrane imajo dovolj, saj vselej, kadar kaj nujno potrebujejo, prileti letalo in jim vrže vse potrebno. Celo dobro so ti ljudje uredili pragozda razpoloženi, menda še bolj zato, ker so tako poceni ušli smrti. Trajalo pa bo še nekaj dni, predno bo prispel omenjeni avtomobil na ta kraj. Prvi tudi letalo ne bo moglo odleteti. Medtem pa bodo poskušali na tem kraju primerno izsekati gozd, če ne, bo letalo moralo obiti sredi pragozda in ne bo moglo nadaljevati poti proti Madagaskarju, kamor je namenjeno.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 7. julija: 12 V polje za oddih (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Koncert slovenskih skladateljev (Radijski orkester) — 14. Napovedi — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Deset minut zabave (g. Fr. Lipah, član Nar. gled.) — 20. Puccini: Dva speva iz opere »Madame Butterfly« (Zl. Gjurgjenac) — plošče — 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 20.30 Violinski koncert g. prof. Karla Rupla, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 21.15 Koncert Radijskega orkestra — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Okroglice in veselo (plošče).

Drugi programi

Cetrtek, 7. julija: Belgrad-Zagreb: 20.00 Ivanjansko pesmi, 20.50 Ork. konc., 21.30 Nar. pesmi. — Praga: 19.25 Vojaska godba, 20.20 Laha gl., 21.45 Cig. ork. — Varšava: 19.20 Zab. gl., 21.10 Kvintet, 22.00 Trio. — Sofija: 20.00 Klavir, 22.00 Laha in plesni gl. — Budimpešta: 18.15 Ork. konc., 22.19 Cig. ork., 23.10 Koračnice in valčki. — Trst-Milan: 21.00 Igra, nato violina. — Rim-Bar: 17.15 Italijansko-brazilski konc., 21.00 Puccinijeva opera »La Boheme«. — Dunaj: 19.10 Sekstet, 20.00 Petje, smeh in ples, 22.30 Pihala, 24.00 Deželni ork. iz Gdanske. — K. W. Niglsberg: 20.00 Wagnerjeva opera »Mostr pevec«. — Vratislava: 20.30 Operna gl. — Lipsko: 19.30 Komčna opera »Donna Diana«.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Nekoč je prišlo pismo od Denisa. Iz Marseillea pojde ladja v New Orleans drugi ponedeljek v septembru. Naročil je sobico na ladji za »ženo in sobarico«. Torej je bilo gotovo, da bo šla tudi Lucia z njima.

»V noči od tretjega pridem nazaj. Pazite!«

Maria je pospravila nekaj svojih reči, med njimi seveda malo Marijo. Luciji je gospa pomagala pri dolgem pismu. Dekle vendar ne bo nikdar več videlo svojih staršev.

Ko sta pisali, sta obe jokali. Koledar pa je naglo drsel v september.

Prvega je Don Luis jezdil v Royat. To mu je izborno storilo. Maria ga je le s težavo pregovorila od tega, da je smela za njim v kočiji, namesto da bi jezdila.

Drugega je še vedno sedela v kopališču z ženami bolnih gošpodov in skušala kazati vesel obraz. Tretjega zjutraj se je sama umaknila v enega od številnih tempeljkov. Bila je napol iz uma od nemirnega pričakovanja: Ali bodo o pravem času šli domov?

Kaj pa če ostanejo tu, kaj bo potem?

Don Luis je vse dopoldne sedel v vrelcu in držal noge do kolen v vodi. Za železno mizico, ki so jo postavili na plitvem mestu v kopel, je z vojvodom Ayenskim igral karte, med prsti pa so mu plezali mehurčki iz vrelca.

Sedeti tu je bilo vroče. Karte so se lepile na vlažno mizo in igra je le s težavo napredovala.

Vojvoda je imel nesrečno nagnjenje do kemije. Na široko je razpletal govor o tem, kakšne posebne sestavine imajo toplice, vezal je otrobe o kopališčarstvu, o vodnih urah, o merjenju časa, o klasični godbi in nazadnje o operi, katero je vdan ljubil.

Vojvoda je veljal za ljubeznivega kramljača. Markizu pa je opera pomenila poseben kamen splošne.

Tako je dopoldne naglo poteklo med vročim prepričkom o tem, ali naj imamo opero za samostojno umetnost, ali ne. Donu Luisu je bila opera samo skupek glasbe, slikarstva in slabe drame. Gospod Ayenski pa je trdil, da je treba samo dobro uprizoritev z izbornimi umetniškimi močmi, pa se vse sodelujoče umetnosti zdru-

žijo v skupen učinek, ki pomeni sam po sebi nekaj umetniško svojevrstnega.

Gospod Ayenski je vprav začel to svoje mišljenje na dolgo in široko razlagati, ko se je Lucia prikazala pri mreži in naznanila, da je poldne že davno mimo. Gospa čaka zunaj v paviljonu in je že čisto trudna.

Gospoda sta stopila iz kopeli ter se naglo oblekla. Pri vratih sta se spet dobila, kar jima je pri odhodu dajalo povoda za vzajemno izkazovanje vpljivosti.

Maria je še vedno sedela v paviljonu, košček poti od njiju.

Vojvoda je ostro pogledal k njej in dejal:

»Gospod markiz, kakor vidim vam ne smem čestitati samo k dosedanjemu čudovitemu ozdravljenju, marveč k nekemu bodočemu dogodku. Saj dovolite, da z običajnimi čestitkami opraviš že zdaj. Take žene imajo nekaj posebnega v obrazu, kaj ne, jaz se malo razumem na to. Nasvidenje jutri torej. Nadaljevala bova razgovor, ne?«

»Trdno upam!« je odvrnil Don Luis s takim poudarkom, da se je oni nehoti priklonil.

»Au revoir.«

Don Luis je stopal proti ženi. Vojvodove besede so ga močno vznemirile, tega ni bilo moči tajiti.

Maria je pod njegovim ostrim izprašujočim pogledom zardela. Toda markiz ni bil tako omejen, da bi vsako rdečico imel za priznanje krivde. Prav tako z zardelimi lici v preprosti obleki in v senci plota se mu je zdelo še lepša kakor kadarkoli. Kako je dozorela! »Da,« si je mislil olajšano, »v tem je vsa razlika: Malo zrelejša je! Dobri Ayen!«

Najbrž si je vojvoda glede žensk lastil prav tako besedo kakor pri operi. Za trenutek mu je bila njegova opomba neprijetna, toda vojvoda je gotovo dobro mislil. Sicer pa si je markiz tudi sam želel, da bi bilo res tako!

Ko je prišel do žene, ga je vprašala:

»O čem sta se neki tako dolgo razgovarjala? Jaz pa sedim tu in bi bila od lakote skoraj umrla. Ali je bil verski razgovor?«

»To bi težko dejal. Čeprav si je drznil gospod Ayenski stopiti v vlogo preroka, in je napovedoval čudež.«

Prijel jo je za roko in jo obdržal. Tako sta šla skupaj na zdravišlico teraso in tam jedla. Zvečer se bosta vrnila v grad.

Na vožnji domov je markiz drvel pred kočijo na konju, kakor vitez najčistejšega kova. Dobra kratka vaja z mečem jutri na vse zgodaj bi mu bila v tem razpoloženju čisto po volji. Ko bo prišel domov, bo takoj poklical starega borilnega mojstra iz garnizije v Florenci.